

Geen angst voor Q-koorts

Tekst en foto: Wilma Wolters

Als het gaat regenen, is de Q-koortsepidemie voorbij en zien we die niet meer terug.

De maatregelen die het ministerie heeft ingesteld om Q-koorts aan te pakken hebben weinig effect, op één na: het bevochtigen van de mest. Dit zijn twee uitspraken die Dirk Houwers, specialist veterinaire microbiologie aan de Faculteit Diergeneeskunde in Utrecht, deed tijdens een bijeenkomst van dierenartsen, voervoorlichters en andere geitenspecialisten in april.

“De Q-koortsepidemie is een ongelukkige samenloop van omstandigheden, een incident”, denkt Houwers. “Er is ergens een keer heel veel *Coxiella burnetii* vrijgekomen en verwaaid, en dat is toevallig opgepikt door mensen die er ziek van werden. De bacterie is in 2008 door het droge voorjaarsweer veel verder verspreid dan normaal.” Zo ziet de microbioloog de Q-koortssituatie in Nederland.

Altijd aanwezig

De *Coxiella*-bacterie wordt uitgescheiden via het vruchtwater. “Ook in het vruchtwater van gezonde geiten, mensen, runderen, honden en noem maar op zitten veel *Coxiella*'s. Dat kan wel oplopen tot meer

dan 1 miljard per milliliter vruchtwater”, zegt Houwers. De bacterie kan zeer lang overleven waardoor iedereen er meer of minder aan bloot staat. Zo is het mogelijk dat 40 procent van de mensen antistoffen heeft tegen Q-koorts. “Ik ken een voorbeeld van een stal waar 25 jaar lang geen dieren hebben gestaan, maar waar de bacterie nog steeds te vinden is”, licht Houwers toe.

Geiten de dupe

Het vruchtwater van geiten belandt in een pot en daar droogt het samen met de mest op. Op die manier ontstaat er veel besmette stof. Een mens raakt besmet door het besmette stof in te ademen. En omdat de afgelopen twee jaren redelijk droge voorjaren kenden, heeft dat besmette stof zich ver kunnen verspreiden. Het zijn vooral geiten die getroffen worden door de ziekte en dus geitenhouders die regels krijgen opgelegd. Maar dat is wel te verklaren. “Het verschil met bijvoorbeeld runderen is dat hun vruchtwater niet in een pot terecht komt, maar in een put, waar de mest natter blijft en dus niet verstoft. Bovendien wordt die mest minder verslept door het land dan geitenmest.”

Regels helpen weinig

Wat is nu het effect van de maatregelen die Nederland op dit moment treft? Houwers vindt de regels niet allemaal even nuttig. “Vaccinatie vermindert op zijn best de uitscheiding van de bacterie. Dus daarvan is het effect gering; het is geen waterdichte oplossing voor het stoppen van Q-koorts.” Over het drie maanden laten liggen van de mest alvorens het uit te rijden, zegt Houwers het volgende: “Gezien de lange

overlevingstijd van *Coxiella* is die maatregel natuurlijk weinig zinvol.” Houwers vindt alleen het advies om de mest te bevochtigen voor het uitrijden, zinvol. “Door de mest nat uit te rijden zal er minder stof ontstaan. En omdat de mest in Nederland direct moet worden ondergewerkt krijgt het nauwelijks kans om op te drogen en stof te vormen dat weer kan verwaaien. Tenzij er sprake is van droogte, want dan krijg je alsnog verstuiving”, legt de veterinaire bioloog uit. Overigens veroordeelt Houwers het beleid van het ministerie niet. “De maatschappij eist nou eenmaal dat al het mogelijke wordt gedaan om Q-koorts bij de mens te voor-

komen. Dus worden er allerlei maatregelen getroffen. Het is alleen mijn persoonlijke mening dat niet alle maatregelen even doeltreffend zijn.”

2010 bijna Q-koorts vrij

Houwers' verwachting voor de nabije toekomst is dat de Q-koortspiek die zich ook dit jaar weer in het voorjaar heeft ingezet, nog even verder stijgt. “Het is immers weer droog. Maar zodra het goed gaat regenen is de epidemie voorbij. Ook zonder vaccinatie en het beperkt mest uitrijden. Voor volgend jaar verwacht ik dat we nauwelijks meer Q-koorts zien.”

Snelle uitbreiding aantal Q-koortsgevallen

Op 2 juni dit jaar had de GGD Hart voor Brabant 490 meldingen van Q-koortsgevallen. De meldingen zijn verspreid over het gehele werkgebied van deze GGD. Opvallend vindt de GGD de verschuiving van het aantal meldingen richting het westen in vergelijking met vorig jaar. De meeste meldingen komen nu uit de gemeenten 's-Hertogenbosch (55), Heusden (37), Landerd (94), Bernheze (46), Uden (50) en Oss (56).

Aantal meldingen neemt toe

Begin mei leek de verspreiding van Q-koorts volgens verwachting te verlopen; vergelijkbaar met vorig jaar. Maar gezien het aantal recente meldingen lijkt de ziekte zich dit jaar in een snel tempo uit te breiden. Ondanks de andere testmethode dit jaar, is de situatie

niet meer geheel met vorig jaar te vergelijken. Door deze toename van meldingen heeft de GGD haar werkwijze aangepast. De meeste patiënten ontvangen nu per post informatie en een vragenlijst met het verzoek deze aan de GGD terug te sturen.

Oproep online onderzoek

De GGD Hart voor Brabant, de GGD Brabant Zuidoost en het RIVM roepen inwoners van 49 gemeenten in het oostelijk deel van Noord-Brabant op deel te nemen aan een online onderzoek via: www.qkoorts.nu. Doel is antwoord te vinden op de vraag waarom sommige mensen wel en anderen niet ziek worden. Het onderzoek richt zich op de mensen die nog géén Q-koorts hebben gehad.

